

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16. vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást- keresőknek 10. ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyegekben is.

A nyírbátori orth. hitközség Talmud- tórája melamed-állásra pályázatot hir- det. Az állás Rajs-chajdes Ijjörök elfog- lalandó. *Chimus-rasit, Nach-t és Gemöre- tajszeeszt* jól oktadni tudó magyar ál- lampolgárok küldjék be pályázatukat a Talmudtóra elnökének címére: *Teitel- baum Antal, Nyírbátor.*

Menyasszonyi ajándékok, óra és ék- szerárak legmegízhatóbb vétel és el- adási forrása GESTAMPER IMRE, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2-945-60. Ékszerüzlettag.

כֹּלֵא טַבָּא נִבְיָע מִקֶּרֶב לֵב מְיַמְדֵּי, וְיִוָּנֵם יַעֲלֶה יִפְהַל לְמַעְלָה, לְכַבֵּד יִדְרֵנוּ וְחַבְרֵנוּ הַקְּדוּשָׁה מְיַבִּים וְמוֹחִיקִים יְהִי חַיִּים וְאֲרוֹכִים, חָתוּבוֹ לְבִנְיָן בְּהַךְ יִשְׂרָאֵל עִם סִטְוֵהוּ, בֵּית הַחַיִּים נִבְנֶה וְנִמְאָן לְפָאֵר וְתַהֲלֵה, הִיא הַיָּבֵה הָאֵל לְמַדָּר נַעֲלָה, מִכְתָּר בְּכָל מַדָּה וְנַעֲלָה וְכִי כְשֵׁית אֵלֵי נְלוֹקֵמָאֵן נִי מֵאִהֲעֵל נִבְאֵי דְחַיִּים דִּישְׁרָה, וְלוֹ דְרֹמֵי הַיָּב הַחֲתוּן חַמִּים לְמַעְלָה, אִישׁ אֲשֶׁכְּלוֹת, וְכִי כְשֵׁית יִשְׁוֹעַ בְּרוּךְ לַעֲבֹדֵי שֵׁשׁ נִי מִבְּעֵלֶד נִבְאֵי דְחַבְרָה חַיִּים, וְאַחֲרָיו חַבִּיב הַיָּב כְּלֵכֵה, מֵלֵךְ בְּרַכָּה, וְכִי כְשֵׁית אֲבָרְהָם יִשִׁי דִירְנַעֲלֵד נִי מִסַּמְכָמַט הַעֲלֵה, לְבֹאֵם בְּבֵרִית הָאֲדוּמִי, כְּנֹאחֵה וְנַשֵּׁשׁ וְיִדְיִכֶם וְחַבְרִיכֶם הַנֶּאֱמַר

יְשִׁיבָה הַרְמָה טַבָּא וְיִצִּי

Hölgyek figyelmébe!
Kelengye, plizsama, pongyola legízlesebben jutányosan készül **Berkovits Magda** főhőrneműszalonjában, Bpest, Liszt Ferenc-tér 5.11.3.

הַנְּי מַפְרָם וּמְדוּעַ לְכַבֵּד הַרְבִּיבִים וְהַבְּעִיב נִי דִי בְּכַל אַחַר וְאַחַר שׁוֹה לֹא כְבוֹד קַבְעִי לִי גַם בֵּית דְּפִס עֲבָרִי סָה עִיר דְּעִבְרֵעִין יִצִּי וְהַנְּי מִקְבֵּל כָּל מִינֵי מְלֹאכֶת הַדְּפִס: הַדְּפִס סַפְרִים, וְכֵן כָּל בְּיוֹצֵא כְּהֵן דְּפִס נֹאחַ בְּאוֹתוֹת מַהְדְּרוֹת וְכִינֵיהֶם מְדוּקָה בְּעַד מַחִיר נִמְוֹךְ הַשׁוֹה לְכָל נַפְשׁוֹ
Merkantil nyomda, Debrecen, Hatvan u. 28.

GABELLA- és MIKVE-FÜRDŐ JE- GYEK kiváló, pontos, megbízható, fűzet- és sorszámozással, 14-féle színű papíron, százlapos tömbökbe fűzve; **HÉBER ESKÜVŐI MEGHI- VŐK**, úgyszintén bármiféle magyar, német vagy héber nyomtatványok és könyvek ízléses kivitelben, a legol- csóbb árban készülnek; **ANYA- KÖNYVI KIVONATOK** és **KESZÜ- BEK** finom fehér papíron nyomtatva kaphatók: **SCHWARCZ LIPÓT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN, KUNSZENTMIKLÓSON, Mintákkal és árajánlattal készséggel szolgálok.**

Apró hirdetések

SZÉP Talmud-sorozatot, **שׁוּם** -t, lehető- leg vilnait, keres megvételre egyesület. Ajánlatok **Krámer Adolf** címére, *Buda- pest, XI., Lágymányosi-u. 4.*

FÉRJHEZADNÁM házias, intelligens, szép, fess leányomat. Hozománya eme- letes bérházam fele. Biztos existenciá- juak 35 évesig „Szombattartó 938” jelígeire írjanak.

ÜVEGEZÉSBEN perfekt fiatalember a szakmában állást keres, esetleg benő- sülné. Címe: Özv. Wolfné, Dob-u. 20.

UTAZÁSRA alkalmas ügyes segédet, rö- vidára nagykereskedésben szakmabelit, keresek. Ifj. Neustadt Dávid, Szombathely.

KERESEK fiatal, agilis, a rövid- és di- vatáruszakmában jártas segédet. Kira- katrendezéshez értők előnyben. Wos- ner, Szombathely.

FÜSTÖLT libamell, orth. kóser P 2.80, combbal P 2.50, chómez-zsír P 2.40. *Sel peszach-zsír* P 2.70. Liba-szalámi P 3.— (Öt kg. vételnél francó.) *Heisz Zoltán, Debrecen, Simonffy-u. 5.*

Legolcsóbb, legízletesebb orth. כָּשֶׁר házikoszt

Weisz Mendel-é ttermében.

Wesselényi utca 18. (Kazinczy-utca sarok) Telefon: 1-442-75

Négyfogásos menü:

leves, hus, főze- lék. tészta P1.40

Halfélék minden időben

VII. Wesselényi-u. 18 (Kazinczy-u. sarok)

Cimre ügyeljen

— Schreiber Dávid z. c. l. (Borystav) síremlékének felavatása f. hó 22-én ked- der d. e. 9.30 órakor fog végbemenni a budapesti régi orth. temetőben.

Középeurópai egyedárúsítás elsőrendű ווילנער שיטת רמב"ם מורים או"ה י"ד משניות הומיש"ם וכ"ו erős bőrkötésben. Ugyancsak minden- féle használt sz'fórim állandóan raktá- ron. Moskovits Adolf, Debrecen, Pásti- utca 2. (Ugyanott hajnagykereskedés és kész parókák, viszonteladóknak is.) **FIATAL** hölgyfodrásznő, a szakma min- den ágában teljesen jártas, március 1-re állást keres. Cím: Keller Mór, Salgótarján.

AZONNALRA keresek kétéves kislá- nyom mellé németül beszélő megbízható orth. leányt, ki háztartásban is segéd- kezne. Weisz Jenő, Füzesabony.

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

PERFEKT fehérnemű varrónő házhoz ajánlkozik napi három pengőért. Há- zon kívül is jutányosan. Salamon Erzsébet, Kazár-utca 16. III. 8. Tele- fon: 311-473.

BORPINCÉSZETI munkára azonnalra keresek vallásos fiatalembert. „Meg- bízható” jelige.

EGYEDÜLÁLLÓ orth. zsidónőt kere- sek azonnalra, aki — nekem és fiam- nak — a mosás kivételével az összes háztartási teendőket önállóan elvégez- ze. Gewürtz Lipót, Szombathely.

KÉT gyermek mellé németül beszélő kis- asszonyt keresek, ki háztartásban is segédkezik. Ajánlatot a kiadóhivatal „Balassagyarmat” jelígevel továbbít.

Jelígés hirdetések feladóinak címét **diszkrécióban tartjuk.**

URINÓ, komfortos főbérleti lakásába, állásban levő urinót lakótársnak keres. Kertész-u. 50. I. 5.

ÖZVEGY vallásos kereskedő, 59 éves, el- venne vallásos leányt 44—46-ig „Bró- che 5698” jelige.

BIZOMÁNYBA adok osztálysorsjegyet utazási vagy helyi árusításra. Nagy kereseti lehetőség. (Jesivabóchereknek is.) *Elbogen Arnold* m. kir. osztálysors- jegyelárusító, *Hajdunásd.*

KERESEK vallásos, megbízható leányt, ki háztartásban mindent elvégez. Le- bovits Elemér, Kúnagota.

PERFEKT parókakészítő és hölgyfod- rász-segédleányt felveszek. „Jó vidék” jelige.

DRÓSEKAT németül ünnepélyes alkalmakra (*barmiczvó, chaszene*, próba és székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes bekül- dése ellenében, *pseltit külön díjazás- sal*, diszkréció mellett szállít: *Braun Izráel rabbi, Bpest, Szövetség-u. 43.*

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-96.

ZSIDÓ UJSÁG
AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: **Groszberg Lipót** ילי
Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C. Telefon: 1-238-08. Csekkzámla: 50.791. Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.
Szerkeszti: **Groszberg Jenő**

Hámánok bukása idején

Ajr ponechó olénu ódajn n'szó, v'sekel esszó b'vájisz nóchajn v'niszó, úvczedek hege érech ki-szisszó, gajn'nénu b'mógén Kél rom v'nisszó — szinednek fényét sugároztsad reánk, Uruk, hadd szolgáltassam a seket a fenséges Szentélyben, s a „Ki szisszó” fejezetével való foglalkozás érdemében óvj meg minket, felséges I'ten.

Most, *Skólim* szombatján, hétszer hang- zik fel a műszaf-imában refrénszerűleg ez a könyörgés. Mint liturgiánk minden imája, úgy ez is nemcsak kérést tartal- maz, hanem tanítást, irányítást, okta- tást. Hiszen erre céloz az imának héber elnevezése: *hiszpálél*, ami szószertint értelmében azt jelenti: önitélkezést tartani, lelki számadást megajteni. Amikor a val- lásos zsidó imádkozik: önleszámolást tart önmagával, lelkiismeretével és megvizs- gálja önmagát, vajjon méltó-e az i'teni segítségre, vajjon a felső kegyelem meg- indulásának elébe jön az ő belső megin- dulása. Amikor ezen a szombaton külön Tóratekeresből felolvassuk a seket köte- lezettségét, akkor a pijüt-költő szerint „hege érech ki szisszó”, az ezt előíró tórai fejezet tanulságaiba kell elmélyednünk, hogy I'ten áldására méltók legyünk.

Talán sohasem volt oly időszerű gon- dolni arra az időre, amikor ennek a *jaj- czér*-nek szerzője élt, mint most. *R. Eló- zor Hakalir* az irodalomkutatók nagy ré- szének véleménye szerint — *R. Elózor Fleckles* prágai rabbi „Tsüvó Méaha- vo” rezponzum-művében, nagyobb érteke- zés keretében bemutatja az összes számba jövő adatokat — a VIII. IX. század kö- rül élt. A világtörténelemnek nevezetes korszaka ez. Ugy nevezik: a népvándor- lás kora. Barbárság uralkodott min- denütt, ököljog és vadság. Európa tér- képe állandóan változott és az egész ak- kor ismert világ folytonosan forrongott. Ebben a nyugtalan korszakban hangoz- tatja a költő, hogy el kell mélyednünk a „Ki-Szisszó” előírásának tanításába. Idő- szerű akkora gondolni, mert a Népszö- vetség körül tapasztalható bizonytalan-

sággal kapcsolatosan mondotta egy an- gol államférfi, hogy az emberiség civi- lizációját még nem fenyegette oly baj a népvándorlás óta, mint most.

Ki-szisszó fejezetében hangzik felénk az intés, hogy Izráel minden fia fél-se- kelt áldozzon a Szentély fenntartására. Mindenkinek részt kellett venni ebben az adózásban, mindenki egyformán vállal- ta ezt a kötelezettséget. Csak fél seket kellett adni, a tradíció értelmében jelül annak, hogy az egyén tökéletlen és csak a jónak, a szeretetnek, az áldásosnak je- gyében való közösségi szolidaritás ereje az, amelyen a Szentély alapszik. Békére, összetartásra, szerénységre most is nagy szükségünk van. Aki a mai időben közös- ségünk kebelében: valódi vagy vélt sére- lem miatt széthuzást szít, viszálykodást okoz, az a felelősség legrákosabb terhét zudítja magára, arról valóban el lehet mondani, hogy „och hü l'vaal maschisz — testvére a rombolónak”. A fél-sekel a „kaifer nefes, a lélek váltásádjája”, ez tesz bennünket alkalmassá, hogy indivi- duális tökéletlenségünk mellett is képesek legyünk a Szentély fenntartásának nagy munkájára.

És mi az, ami az ember harmonikus egybeolvadását a szentcélú közösséggel megakadályozza? Az önzés és az anya- giasság. Majse Rabbénü e szavát „*En ál- lok köztetek és az I'ten között*” az emberi élet megfigyeléséből leszűrt tapasztalat alapján így magyarázta az egyik tudós: Az „én”, az önzés, képezi a vasfalat, amely elválasztja az embert a Mindenha- tótól. Az anyagiasság bálványja vonja el az embert a jónak szolgálatától. A seket előírását tartalmazó szentirási szakasz felvonultatja előttünk az önmagáról meg- feledkezett nép leborulását az aranyborjú előtt. A Talmud bölcssei szerint minden bűnben, amelyet azóta elkövettünk, van valami árnyalata az aranyborjú bál- ványimádásának.

Az anyagiasság bálványát nem győ- zhetjük le hit nélkül, ha nem érezzük,

amit a Tóra a „Ki-szisszó” szakaszban hirdet: „*Az Örökkévaló irtalmas és ke- gyelmes, megörzi szeretetét ezrediziglen, de büntetlenül nem hagy.*” A szeretettel teljes és igazságos I'ten itéletében kell bízunk. Az ismert mondas szerint: a vi- lágtörténet, világitélet. Bizzunk abban is, hogy még napjainkban is megérhet- jük az igazság, a szeretet győzelmét. A nagy sötétségben, amely most körülvesz bennünket, az i'teni kegyelem és igazság- szolgáltatás egy sugarának vegyük azt, hogy szomszédáságunkban a *Goga*-kor- mány a saját tehetetlenségében és lehe- tetlenségében, destrukciójában és korrup- ciójában összeomlott. *Csúfosan fut a gyilkos vasgárda vezére!* A régi magya- rázat szerint a seket teljesítése összefüg- gésben van *Homon* összeomlásával. Az a körülmény, hogy az apró Hámánok buk- nak, fokozottabb mértékben fogja ben- nünk megerősíteni a mennyei igazságos- ságba vetett hitet. Mintha hazánkban minden illetékes tényező belátná, hogy vé- get kell vetni a „yülölködőknek, rombo- lóknak és felforgatóknak és Bethlen Ist- ván beszéde után a kormány végre eré- lyes rendszabályokat léptetett életbe a féktelenül garázdálkodó, az állami rendet veszélyeztető, zsidófaló nyilasok ellen. Látjuk azt is, hogy bár a politikai hely- zet Ausztriát igen kellemetlen engedmé- nyekre kényszerítette, mégis védekezni akar és nem akarja, hogy az erőszak rendszerre győzedelmeskedjék felette. Európában a kisebb államok meg fogják tanulni, hogy nem lehet önhatalmulag felforgatni az eddigi társadalmi rendet és nem lehet büntetlenül utánozni bizo- nyos nagyhatalmak rendszerét.

Skólim szombatján most olyan a lát- határ, mint ahogy a *Sir Hasirim* leírja: „*Mi zajsz haniskófo k'maj sóchar, jófo kalvónó, bóro kachamó, ajimó ka- nidgólajsz — mi az, ami hajnaloként csil- log, szép mint a hold, tiszta mint a nap, de félelmetes, mint a felvonuló tábor!*” Egy kissé pirkad is, a jognak sugara is

áttör, a hold szelid fényéhez hasonló béke reménye is feltűnik, de telve van fegyverkezéssel a világ.

A pijüt-költő szellemében gondoljunk mindarra, ami a „Ki-szisszó” szakaszá-

ban foglaltatik. Gondoljunk szerénységben gyökerező szolidaritásra az önzést leküzdő közösségi érzetre, vallásos hitre és akkor bekövetkezik az, amit ezen Sabbosz műszaf-imájában, a pijüt hete-

dik refrénjében fohászkodunk: *Úvce-dek hege érech ki-szisszó, borchenü vasó-lajm k'él rom v'nisszó* — a Ki-szisszó tanításainak megszívlelése érdemében áldj meg bennünket békével, felséges I'ten!

Jeruzsálem előbbi angol kormányzója Budapesten

Sir Arnold Storrs, Jeruzsálem előbbi kormányzója Budapesten időzött. Ebből az alkalomból megjelent üdvözlésére az ezidőszerint a fővárosban tartózkodó Horovics Jonathan rabbi, az Aguda orth. világszövetség palesztinai országos szervezetének elnöke Jeruzsálemből, akit Storrs-hoz hivatalos tevékenységének ideje alatt barátságos kötelékek fűztek. Az illusztris államférfiú az angol követség útján tiszteletjegyet küldött a rabbinak, előadásához. Ennek befejezte után fogadta a lelkipásztort, aki ebből az alkalomból az Aguda-központ köszöntetét is tolmácsolta előtte azokért a rokonszenves frásokért, melyekben Storrs az „Orientations” c. új művében a hithű zsidósághoz való meleg kapcsolatainak markáns és igaz barátságos vonásokban kifejezést adott.

Az angol államférfiú könyvének egyik fejezete behatóan foglalkozik az új Palesztinával. Konkluzióból látható, hogy kormányzása idején azon fáradozott, hogy mind a zsidóknak, mind az araboknak eleget tegyen. Az arab tézist azonban, mely semmilyen körülmények között nem hajlandó a zsidóknak Palesztinában többségi pozíciót adni, az angol Palesztina-politika vonalvezetésének tudja be. Weizmann, Jabotinsky, Ussiskin jellemzése mellett beszél a könyv a „szélsőséges orthodoxokról” is, mint R. Chájim Sonnenfeldről és más orthodox kapacitásról, akik „sem neki, sem a rendőrségnek, soha nem okoztak nehézséget.” „Az adminisztrátor szempontjából — úgy mond — ezek mindig ideális állampolgárok voltak.”

Valóban, mértékadó, tiszteletteljes bizonyítvány!

„Rendszerint az orth. „Saaré Czedek” kórház telkén töltöttem minden évben

a Szukkosz ünnepe”, — írja a továbbiakban a nemes államférfiú.

Könyvének több helyén rémutat Storrs arra, hogy a palesztinai zsidóság politikai vezetői és az angol kormány között előfordult surlódásoknak főoka: a londoni kormány világos politikájának hiánya. „A Londonból érkező, nem világos, néha ellentétes és ingadozó, de soha nem kielégítő jellege az utasításoknak, arra kényszerítette a hivatalnokokat, hogy saját utjaikon haladjanak” — azaz, hogy a zsidó nemzeti otthon „nagy ábrándját” az arab befolyás szemszögén keresztül itéljék meg.

Illetékes helyről jövő magaspolitikai megállapítás!

Mint tapasztalt szakértő: part-államnak nevezi Storrs azt a nevenséges játékszert, amit Anglia a zsidóknak — az araboknak teljesítendő nehéz terhek ellenében — felajánl. Ez az államocska —

A romániai rezsimváltozás után

Goga távozása óta megállapítható, hogy a romániai helyzet csaknem teljesen megváltozott. Zsidóellenes rendeletekről nem hallani, sőt a most megjelent új alkotmány egyik pontja világosan kimondja, hogy

az összes román állampolgárok, etnikai származás és hitfelekezeti különbség nélkül egyenlők a törvény előtt,

amelynek tisztelettel és engedelmességgel tartoznak. Csupán közhivatalok betöltésénél mondja ki a kormány, hogy „szem előtt kell tartani a román nemzet többségi és államalkotó jellegét.” De ez a megszorítás az összes kisebbségeket

érinti, tehát szintén nem a zsidóság ellen irányul. Az új alkotmányra csütörtökön, e sorok írásakor szavaznak. A szavazással kapcsolatban visszavonták a Goga-kormány rendeletét a zsidók szavazati jogának felfüggesztéséről.

A vaskardából alakult „Mindent a hazáért!” szélsőséges antiszemita és dinasztiaellenes párt feloszlott s az egész vaskardista mozgalom mely a Goga-rezsim utolsó napjaiban sokhelyütt már a zsidók életbiztonságát veszélyeztette, megszűntnek tekinthető. Codreanu, a párt vezére, körlevelet tett közzé, amelyben értesíti a párt összes tagjait, hogy feloszlattja a pártot, az egész mozgalmat megszünteti, és hogy „elhagyja” Romániát.

Ez magyarul szólva azt jelenti, hogy *elmenekül*, még mielőtt számos vaskardista mintájára letartóztatnák.

Goga kedden délelőtt 10 órakor az expressz-vonattal átutazott Budapesten. Egyelőre Bécsbe ment gyógykezelésre.

Orth. kóser borokat

חמץ לך már 50 litertől szállít:
Schindelheim Adolf, Gyöngyös.
— Kérjen árajánlatot. —

Reich Koppel főrabbi יצחק קופפל centennáriuma

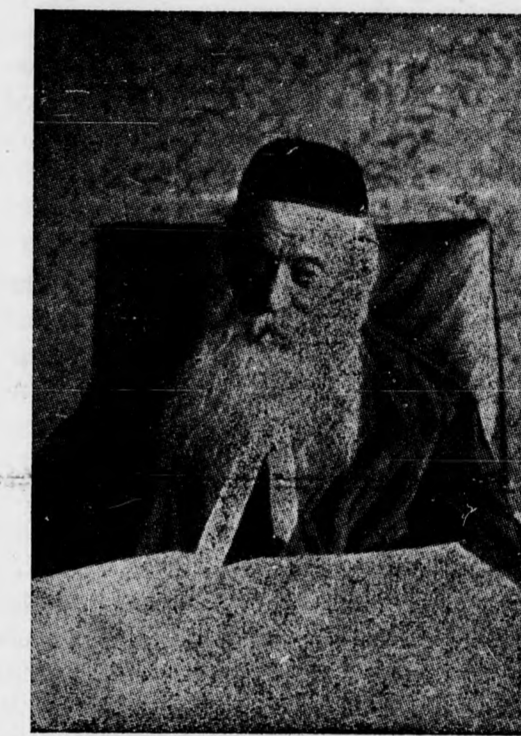
5598. (1838.) Ador előnapján született Verbón. Száz év távlatában nézzük nemesen ragyogó alakját. A tündöklő ére-nyekkel megáldott apának R. *Jechezkelnek* és megcsodált éleseszű nagyapának *Reb Koppelle Charif* verbói főrabbinak volt utóda. Atyja előbb oroszvári, majd trencsénbáni főrabbi volt. — R. Koppel Reich egész életében megvalósította a bibliai szót: „*Szemeid lássák mindig a te tanítódait*” és életcélként lebegett előtte, hogy az öröklött szellemi, erkölcsi nemes-séget saját érdemeivel gyarapítsa és gazdagítsa. Mestereinél, *Landesberg* nagyváradi és a *Kszáv Szajfér* pozsonyi gaonoknál megtanulta miképpen válhat olyanná, mint ahogy a patriarcha szerette volna fiát látni: „*raj'e even jisroel* — pásztora és sarkköve Izraelnek”. Valóban pásztor volt: az emberekkel, hiveivel való kapcsolatban. Budapesti beköszöntő beszédében is azt választotta programjának, hogy mindazt megtegye, amivel *Jechezkel* próféta a hü, a lelkiismeretes és megbízható pásztort jellemzi. „*Es sarkköve lett Izraelnek*”, amennyiben nemes, a Tóra tanulmányozását elősegítő intézmények építésénél és kifejlesztésénél ott működött odaadással, erővel, tanácsal s bölcseséggel.

Egész életében a béke embere volt és különös módon megvalósult nála az ismert latin közmondás: „*sivis pacem para bellum* — ha akarsz békét készítsd elő a háborút.” Nem ő készítette elő a háborút, hanem az idők és a viszonyok. Amikor 1859-ben 21 éves korában elfoglalta apósának R. *Jiszroel Horaje* (Schauer) örökét Szobotistban, a hitközség békéjét földulták a reformhajlamú hitközségi vezetők, akik úgy építették át a templomot, hogy nem felelt meg a Sülchon Örűch szabványainak. A fiatal pásztor úgy vezette nyáját, hogy nemsokára sikerült neki a hagyományokon ejtett csorbát kiküszöbölni.

Bölcsésége, finomsága lefegyverezte vele szembenállókat is, amint ez 1869-ben a kongresszusi háboruszkodás közepette történt, ahova őt a környék bizalma delegátusnak beküldte. A kongresszusi vizályok után három évre 1872-ben már Verbón működik, ahol nagyatyjának R. Koppelle Charifnak híres jesiváját folytatta és igen sok kitűnő tanítványt gyűjtött maga köré. Ezek közül

számosan jelenleg is rabbiszéket töltenek be — köztük Spitzer szepesváraljai főrabbi —, akik mindenkor hódolattal és áldva emlegetik nevét.

Amikor pedig 1890-ben a budapesti orthodox hitközség rabbiszékébe került, megvalósult rajta a Midras szava: „*Melech bijrisolajim, melech bimkajm malchus*”, király volt, királyi helyen, a kelő ember, kellő környezetben! Az ő működése alatt fejlődött a budapesti orth. hitközség azzá, amivé lett: „*város és anya Izraelben*”. Okossága a főváros különféle rétegeződésű hitközségi tagjait közös nevezőre hozta a Tóra-tanulás és a

remüködésével általa életrehívott intézményeket — „Tórász Emesz” iskola, „Hizoháru” bóchereket támogató egyesület, Sasz-chevra stb. — részletesen körvonalozta Löffler Henrik hitk. főtitkár, lapunk multévi augusztus 12-i és szeptember 5-i számaiban. Mily szerénység és bölcsesség rejlik abban az ismert kijelentésében, amidőn az intézményekért való érdemet magától elhárította és a köv. mondta: „*Azt mindenesetre érdememnek tartom, hogy soha nem akadályoztam meg semmiféle vezetőséget, egy áldásos munka keresztülvételében*” ...

Huszzonegyéves korától teljes 70 esztendőn keresztül szolgált a nagy gaon és kitűnő darson a lelkipásztort eszményi mintaképeként a magyarországi hithű zsidóságot. Neki megadatott az a ritka i'teni kegy, hogy teljes hét évtizeden át — 1929-ben 91 éves korában bekövetkezett haláláig — nevelhette az ifjúságot I'tenfélelemre, generációkon keresztül. A hitközség mai vezetői és számottevő emberei, Sussmann, Steif rabbikkal és Freudiger elnökkel az élen az ő tanítványai, lelki gyermekei. „*Al tikró bonajich, elo bajnojich*”, a „gyermekek”, akik építik tovább a hitközséget. De ők ezzel építik az ő igazi emléket, amely nemzedékekre ragyog és lelkesít.

Huszzonegyéves korától teljes 70 esztendőn keresztül szolgált a nagy gaon és kitűnő darson a lelkipásztort eszményi mintaképeként a magyarországi hithű zsidóságot. Neki megadatott az a ritka i'teni kegy, hogy teljes hét évtizeden át — 1929-ben 91 éves korában bekövetkezett haláláig — nevelhette az ifjúságot I'tenfélelemre, generációkon keresztül. A hitközség mai vezetői és számottevő emberei, Sussmann, Steif rabbikkal és Freudiger elnökkel az élen az ő tanítványai, lelki gyermekei. „*Al tikró bonajich, elo bajnojich*”, a „gyermekek”, akik építik tovább a hitközséget. De ők ezzel építik az ő igazi emléket, amely nemzedékekre ragyog és lelkesít.

BPESTI ORTH. CHEVRA KADISA

Hirdetmény

A budapesti aut. orth. izr. Chevra Kadisa március 10-én (csütörtökön) délután 4 órakor tartja meg tanácsstermben (VII. Dob-utca 12.)

rendes évi közgyűlést.

Egyben értesítjük a budapesti aut. orth. hitközség t. tagjait, hogy a Chevra Kadisa előljárósága március 6-án vasárnap délelőtt 11-től 1-ig és este 7 órakor, továbbá 7-én, 8-án, 9-én, hétfőn, kedden és szerdán este 7 órakor tanácsstermben

tagfelvételi üléseket tart.

Tisztelettel felhívjuk mindazon t. orth. hitközségi tagokat, kik magukat a Chevra Kadisa kötelékébe felvételni óhajtják, hogy a fenti napok bármelyikén a jelzett időben irodánkban megjelenni sziveskedjenek.
Budapesti aut. orth. izr. Chevra Kadisa előljárósága.

Nemzetközi versenyen díjat nyert
PARÓKÁINK
társaságban is sikert aratnak, mert
OLCSÓK, SZÉPEK, KÖNNYŰK
— Mérték szerint készülnek —

QUINT
hölgyfodrász
VII., RÁKÓCI-UT 40.
(Corvinnal szemben)
Telefon: 131-035.

Első forrásból vásároljon
ezüst tórafeszereleést,
gyertyatartót, arany, ezüst és
brillians ékszereket, órákat

Heiden Leó
ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

Korein Dezső: Kártevő snobok

Báró Hatvany Bertalan kiváló publicistánk, a beteges tisztelethajhászásra szellemes kifejezést faragott: „Kóvedítisznek” mondta ezt a betegséget. Van azonkívül egy másik speciális zsidó betegség, a szárszálhasogatás, szarvasokkodás és kákán csomó keresés, ezt én „chochmológiának” nevezem. Mindkettőt megtalálhatjuk a snoboknál. Most csak az első kategóriával óhajtok foglalkozni, azzal is csupán abból a szempontból, mennyire ártalmas a kóvedítisz a zsidó közre nézve. Ezek az egocentrikus egyének mindig és mindenütt a társadalom figyelmét magukra akarják terelni. Félreértések elkerülése végett ki kell jelenítenem, hogy korántsem a felekezeti életben önzetlenül buzgólkodó hittestvéreinkre vonatkozik a kóvedítisz kifejezés. Hisz ezek a derék előljárók és vezetők lelkesedéssel végzik a rájuk bízott tisztséget, amelynek nyomán részükre természetesen az őket joggal megillető tisztelet is kijár. Egészen más emberekről lesz itt szó. Azokról, akik magánszórákosait, estélyiket, ide-oda utazgatásait és hasonló, senkit sem érdekítő izléstelen hivalkodásukat megfizetett újságrovatokban regisztráltatják. Ezek a bizonyos heti újságok — nem felekezeti lapok — állandóan irogatják a kóvedítisz snobjait nyilvántartó rovatokat, amiből maguknak nemcsak bús jövedelmet, hanem némelyek még vagyont is szereznek. E lapok szerkesztői alapján véve okos emberek, mert kitünően megélik a snobok butaságából és hiúságából. Már most azonban térjünk a tárgyra. Joggal kérdezheti a tisztelt olvasóközönség, mi köze mindezekhez a zsidóságnak? Bizony semmi köze sem volna, ha bennünket zsidókat egy évezredes atavisztikus igaztalan általánosítás terhe nem nyomna, ha bennünket nem tennének egységesen felelőssé a hivalkodók, proccok, parvenük és egyéb erkölcsi kártevők életmódjáért. Mert ha egy véletlenül felekezetihez tartozó orvost tiltott műtét elkövetésével gyanúsítanak, másnap a szélsőjobboldali sajtó „zsidó bűnözőkről” konferál és izgat. Csudálatosképpen ugyanaznap elítéltek egy másfelekezeti főorvost többszöri hasonló bűncselekményért három évre, de senki józan ember nem kereste ennek a bűnösnek felelősségét. Itt van tehát felvetett kérdésemnek gőcpontja. Kár minden chochmológiáért, ez a mi tragikumunk. Ha egy léha zsidó ember a mai súlyos életviszonyok között nem fér meg a bőrben és ki szerkeszti az újságban a villájában rendezett kétszáz személyes háziállatát, gyújtóanyagot szolgáltat a zsidógyűlölőknek, akik nyomban közhírré teszik: „mégis csak a zsidónál van a pénz, a keresztény

tömegek pedig éheznek.” Holott a szegény zsidó tömegek éppen úgy nyomorognak, mint keresztény társaik. A Pesti Izr. Hitk. főttkára a napokban tartott érdekes előadásában beszámolt arról, hogy a budapesti zsidóság 25%-a közadakozásból él, ami azt jelenti, hogy a fővárosban minden negyedik zsidó ember teljesen koldussorban van. A többi 75% túlnyomó része pedig súlyos anyagi gondokkal küzd. Ezt az uszító demagógia nem veszi tudomásul. Az minden egyéni bünt, vagy eltévelyedést kísérelíti az egész zsidóságra. Az egyes ember erkölstelenségét, modortalanságát és bűnözését a jól nevelt, szerény és becsületes többség számájára írja. A snobok kiserkesztett egyéni passzióit és proccolását szintén általánosítja, amivel az amugy is ideges, nehéz sorban élő tömeget izgatja. Ezért kell nekünk erőlyesen szembeszállni a kártékony elemekkel, akik lehetetlen életmódjukkal, végtelen bajt és erkölcsi kárt okoznak az egyetemes zsidóságnak.

Mi tudjuk, hogy nem lehet egy felekezettől vagy társadalmi osztálytól azt követelni, hogy annak minden egyes tagja egyformán kifogástalan legyen, azonban nekünk zsidóknak a mai súlyos helyzetünkben kétszeresen vigyázni kell, hogy ellenségeinknek ne adjunk alkalmat uszító politikájuk alátámasztására. Ezért ostaroztam én több cikkemben a kártékony elemeket, a felelőtleneket addig, míg valakit nevével aposztrofáltam, aminek azután sajtóper lett a következménye. Ez a per a napokban tárgyalatott és a törvényszék engem sajtó utján elkövetett becsületsértésért 200 pengő büntetésre és 1 pengő nem vagyoni kárra ítélte el. Tisztelettel vettem tudomásul a bíróság ítéletét, amelyet megfellebbeztem és így az még nem jogerős. Remélem a felső bíróság ezt a verdiktet meg fogja változtatni. Ezzel azonban az ügy közérdeke nincs befejezve, mert tovább is ostarozni fogom azokat a kártevő egyéneket, akik nyegle életmódjukkal valóságos belső ellenségei a zsidóságnak. Egyébként nem rögeszmém a kártékony elemek kiserkesztése, azzal a prágai „Selbstwehr” című zsidó hetilap legutóbbi száma a következőképpen foglalkozott:

— Ily komoly időkben, amikor az emberek sokasága alig találja meg megélhetésének minimumát, amikor saját testvéreiknek százezrei megélhetésükben romokban hevegnak, amikor egymás segítése céljából az erőket össze kellene tartani, ilyenkor azoknak az egyeseknek is, akik a kevészámú szerencse-lovagokhoz tartoznak, a szerénységnek illő mértékét kellene, hogy betartsák. Mi a legszelésebb és felelősségteljes zsidó kötelesség, hogy akkor, amikor mi az ellenfeleink, hogy egész kis privát ré-

tegnek a nyilvánosság előtti magatartása ferde világlátásba ne helyezzen bennünket, védekezzünk az ellen a hamis benyomás ellen, amit az ő mulatságaik előidéznek. Az ő öntudatlan és izléstelen magatartásuk, melyet még nyugodt időkben is elítélünk, idézi elő azt, hogy ellenfeleink a zsidóság felett pálcát törnek. Minden tartózkodásunk mellett azt hisszük, hogy mindezeket egyszer nekünk is el kellett mondanunk, hogy azok a körtök, melyek felé intószavunk szól, a mai tarthatatlan állapotokat mielőbb megváltoztassák.

Külső ellenségeink, akik életünkre és becsületünkre törtek, Fáraótól kezdve a gógai Hámánon (Hómon hoagógi) keresztül egészen a romániai Gógáig mind elpusztítani kiválasztott népét, mint az Irás mondja: „midőn ellenségeik országában élnek, nem vetem meg és nem engedem megsemmisíteni őket, hogy szövetségemet megszegjem velük, mert én vagyok az Örökkévaló, az ő Istenük”. Izráel külső ellenségei sorban elpusztultak. Aki még hátra vannak, sorra kerülnek. Időkérdés az egész. Pusztulásuk sorrendjét ott fenn a magasban állapítja meg Izráel őrzője. Ez tehát nem a mi gondunk.

Belső ellenségeinkkel szemben, akikhez a gyáván megfutamodott renegátok, a beteges asszimilánsok, toladók, hivalkodók, tapintatlan és modortalank tartoznak, magunknak kell védekeznünk. Ezeket állandóan elrettentő példaként, mint felekezeti kártevőit kell a közvélemény előtt megbélyegezni. Fáradságtalanul ostarozni kell azokat, akik provokatív életmódjukkal az antiszemitizmus tüzeire olajat öntenek. Egyszer csak észre térnek a zsidóság belső bajkeverői és belátják, hogy a mai idők nem alkalmasak arra a hivalkodó és parvenü életmódra, amelyet ők könnyelműen folytattak.

Már most kérdem, mikor fogunk mi egyszerűen, polgáriasan élő és gondolkodó zsidók megfelelő represszáliákról gondoskodni a bőrükben nem férők megrendszabályozására. Mert a józan zsidó társadalom részéről végre valaminek kell történni a kártevők megbélyegzésére. Többször írtam erkölcsi bűnözőink különféle válfajáról a korzózó proccok, a hejhujázó és zajos életet élő „hittestvéreinkről”. Meddig tűrjük ennek a kellemtelen társaságnak bűneit és miért szenvedünk mi, dolgozó, szerény és vallásos zsidók a léhák és felelőtlenek miatt? Talán meg kellene alakítani, de soron kívül sürgősen a becsületes, munkás és tapintatos zsidók szövetségét, melynek feladata lenne rendszabályokat alkotni azok ellen, akik a mai súlyos időkben megelégedve az egyetemes zsidóságnak tartozó kötelességükről, romboló hatást idéznek elő felelőtlen és könnyelmű életmódjuk által. Teremtünk végre magunk rendet saját portánkon!

Alexander Vilmos: Fiatal magyar orth. munkások szijümje Jeruzsálemben

Jeruzsálem, február 15. A Kajjel Talmudtórájának egyik nagy tanterme szombat este szép, lélekemelő ünnepélyes szijümnek volt a színhelye. Fiatal magyar orth.-zsidó munkások — nők és nőtlének — befejezték Pszóchim traktátusát és a Misna hat rendjét közös tanulásban, melyet a Szombatkirálynő bucsuztatójának tiszteletére rendezett lakomán ünnepeltek meg.

Egészen speciális szijümről van szó, mely csak ritkán fordul elő. Jóllehet, itt is csak egyszerűen befejezték egy traktátust, de olyan emberek, akiknél ez nagy feladatot jelent. Nehéz munkát végző 18—35 éves munkásokból alakult ez a gyülekezet, melynek tagjai arcuk verejtékével szerzik meg mindennapi szűkös kenyereiket, s naponként a végzett munka után a bészhamidrosba sietnek közös tanulásra. A hajnali órákban már látni őket a Més Seórim-ban levő Stiblach-ban ájtatoskodni. Hét órákor már kiki sietve igyekszik munkahelyére, kezében kis kékításkával, amely szerény ebédet és egy kis Misnájoszt vagy Tillemit tartalmaz, amellyel a déli egyórnyi szabad időt eltölti. Munkásruhában, kapával vagy más szerszámmal a kezében megy munkát keresni, míg végre valamelyik vállalkozó (kablón) 15 piaszter napi bérrrel — a múlt évben még 25 piaszterrel — munkába sorozza. Négy óra délután hazaérkezve, kis tea elfogyasztása után sietve ruhát vált, már a bészhamidrosba tart és többi társával együtt gemoret tanul. Az előbb teljesített munkához, a köhordáshoz képest ez a tanulás természetesen üdülést jelent. Esti 10 óra körül a tanházból hazatérve, lefekvés előtt megcsokolja gyermekeit, de alig hogy nyugóra tért, máris gyötrik a gondok, vajjon holnap reggel, keresés és szaladgálás nélkül kap-e munkát a tegnapi kablónál, avagy újból kell-e lótni-futnia munkáért. Az is a munkás gondját képezi: vajjon a hét végén kifizeti-e majd a kablón a többnapos munkabért? Lesz-e pénze hozzá? Sajnos, itt ilyenek a viszonyok. S ilyen körülmények között nem mulasztja el a magyar-orth. munkás az ő rendes siürjét, — ilyen közös gemoretanulás szijümjével, azt hiszem érdemes bővebben foglalkozni. Ez nem egy sablonos szijüm.

Nyolc órákor kezdett gyülekezni a 35-40 tagból álló Chiü Chaszám Szajfér név alatt tömörült magyar-zsidó csoport, melynek tagjai, sorban elhelyezkedtek az izlésesen terített asztalok körül. Rövidesen megérkezik az orth. hitközség nemrég megválasztott ros bészid-je, a máris nagy népszerűségnek örvendő rabbi: R. Reivén Zelig Bangis. Másfél óráig tartó hadronja körül parázs pilpül (vita)

fejlődött ki; mindenkinek higgadtan válaszol a megjegyzésére. Amilyen imponáló az ő külseje, olyan imponáló nyugalommal győz le minden nehézségnek látszó kérdést a pilpül terén.

Ezután a siür előadója Fischmann Mayer fiatal talmudtudós emelkedett szólásra. Üdvözölte a ros bészidint, továbbá a sorok íróját, mint a Zsidó Ujság munkatársát. Utóbbihoz kérelem fordult, hogy hívja fel a chiüz loóreaz figyelmét erre a kis csoportra, amiálthal segítse hozzá egy külön saját bészhamidroshoz. Megemlékezett R. Chájim Dovid Katz (Magyargenes) siürlátogatóról, aki — mint a Zsidó Ujság közölte — az arab terror folytán hősi halált halt. Bemutatta gemoreját, ahol jelezte volt, meddig tanult; a siür legszorgalmasabb látogatója volt. A megemlékezés a jelenlevőket könnyekig meghatotta. Közkívánatra azután e

sorok írója emelkedett szólásra és kifejtette, hogy ezek a fiatalok diszére fognak válni a Szentföldnek. Ezek a jövő generáció Tórájának a legbiztosabb zálogai Erecz Jiszroélban és a hazai orthodoxia részéről is minden támogatást megérdemelnek.

Miután még Stern Szimche Bünem (Budapest) megható emlékbeszédet tartott a már említett martir barátja felett, kellemes meglepetés következett. Egy Heilbrunn nevű makói bócher felolvasta a főt. Schreiber Akiba pozsonyi főrabbinak az ifjakhoz intézett megkapó, megleghangú levelét, mely egy szépen felépített hadront is tartalmazott. A nagy tetszést arató levél után még Zwébner J. D. beszélt mély elokvenciával.

Vásárnap reggel már kapával, ásóval, létrával és szerelőszközökkel megrakódva sietek újból munkába ...

Mussolini állítólagos abessziniai tervéhez

Világszenzációként hatott a hír, hogy Mussolininek az a terve, hogy zsidóországot csinál Abessziniából. Van egy szlovák közmondás, amelyet a szlovenszói zsidóság körében gyakran szoktak idézni: „Ked bida, ta do zsidu” azaz: ha baj van, menjünk a zsidóhoz. Ugy látszik, hogy az abessziniai ügy nem megy olyan simán, mint ahogy azt a nagy olasz diktátor elképzelte és ezért szívesen venné, ha most ott sok ezer zsidó letelepülne, országot csinálna, kulturát fejlesztené.

Általában érdekes, hogy most majdnem minden ország keres letelepülési helyet a zsidóság számára. A zsidó történet több századában nem találunk annyi hamis messiást, mint ahány zsidóországot ajánló államférfiú felűnt a legutóbbi évtized alatt. Előbb jött Krim félszigete mint fenomenális zsidó köztársaság, majd Biro-Bidzsán, mint a sibériai jégmezők között valóságos oázis, majd felröppent Madagaszkar szigete, ahol viszont nem kell fájni, mert állandó rekkenő hőség van, majd azt tervezték, hogy Ausztrália jó lesz, de nem kérdezték meg az ausztráliai kormányt.

Ez a sok tervezgetés eszébe juttatja az embernek azt a régi történetet, amelyet a cári korszakban mesélgettek Oroszországban. Egy litvániai zsidónak fia szü-

letett. Anyakönyveltetni kellett volna, de akkor a dolog bizonyos kockázattal járt, mert az orosz katonáskodás réme fenyegette, amely azt jelentette, hogy sokszor évtizedeken keresztül benn tartották, elvitték a nagy birodalom egyik szélső pontjába, ahol teljesen elfeledkezett a zsidó vallásról. Idősebbnek kellett tehát anyakönyveltetni, hogy 17 éves korában már 23 évesnek mondhasa magát, hogy túlessék a sorozáson. De az apa ekkor így tépelődött: írja-e be öregebbnek, akkor félni kell esetleg, hátha nagyon fejlődik és már 17 éves korától kezdve fog kellenie a cárt szolgálni Irassa be fiatalabbnak, az se jó, mert amire az idő bekövetkezik, akkorra talán valóban megerősödik és beveszik. Tépelődéseit elmondotta barátjának, aki erre azt mondotta: „Ne írd be sem öregebbnek, sem fiatalabbnak, hanem olyanakként, mint amilyen.” Amire az atyafi azt felelte: „Nahát, erre nem is gondoltam”.

Igy vagyunk ezekkel a zsidó államtervezetekkel is. Látjuk, hogy felvonul előttünk Krim, Biro-Bidzsán, Madagaszkar, Ausztrália, Abesszinia. De talán nem volna szabad elfelejtkezni arról, hogy a Szentföld, Erecz Jiszroél is van a világon, amely mindenesetre közelebb áll hozzánk, mint Ausztrália és Abesszinia..

Orth. kóser sajt, vaj, idei juhturó

Özv. PAPPER DEZSŐ-né

Bpest, VII., Dob-u. 19. Te.: 134-530. Nagyban Kicsinyben

A hagyomány legendáiból

A szent „Ari” idejében élt Cefasz városában Reb Avrohom Halévi, nagyon valóságos chászid, a „Tiküné Sabbosz” szerzője. Ez a chászid minden éjjelkor felkelt, végigjárta a város zsidó lakta utcáit és hangosan zokogva kiáltott be minden ablakon:

— Zsidó testvéreim! Ugyebár tudjátok, hogy a Sechina glóriája, büneink folytán száműzetett, szentélyünk a tűz martaléka lett...! Keljete fel, menjünk fohászolni és könyörögni I'tenünkhez, kegyelmes és könyörületes királyunkhoz, hátha meghallgat bennünket és megkönnyíti Izrael maradékán...

Igy szólt a chászid harsányan, amíg mindenki fel nem kelt és elment a beszélgőse. Itt a földre ülve elzokogták a Chacajsz-imát, ezután tanultak misnájost, gemóret, amíg meg nem virradt és reggel sachriszt átatoskodtak, minden porcikájukban átszellemülve mély áhitattal.

A szent „Ari” nem győzte eléggé dicsérni ezt a chászidot és azt mondta, hogy Jeremiás próféta lelkét örökölte... Egy ízben amidőn ezzel a chásziddal találkozott így szólt hozzá:

— Tud meg, hogy életed napjai beteltek, elérkezett halálod ideje. De adok neked egy tanácsot és ha azt követni fogod, életed 22 évvel meghosszabbíthatik. Menj Jeruzsálembe, tarts egyenesen a Kajszél Maarovihoz, imádkozzál, öntsd ki szivedet I'ten előtt és majd megjelenik neked a Sechina, az I'teni szellem fenségese glóriája...

A chászid követte a tanácsot, hazatért és szobájába zárkózva, 3 nap és 3 éjjel böjtölt és imádkozott, majd elindult Jeruzsálembe a Panaszfalhoz, hol nagy áhítattal fohászolt. Amidőn így fájdalmasan zokogott, egyszerre csak azt látja, hogy a Panaszfal ormán egy tiszta feketebe burkolt női alak jelenik meg... Erre a látomásra annyira megrendült, hogy földre dobta magát és keservesen jajve-

szélt: „Jaj nekem, jaj! Hogy így látlak Téged! Jaj a lelkemnek, óh mily fájdalmas ez a látomás...!” A nagy rémületől elgyengülve csakhamar mély álomba merült. Ekkor azután édesen, andalítóan álmódott... Ismét megjelent előtte a Sechina glóriája, de már díszes köntösben és így szólt hozzá: „Vigasztalódj, Avrohom fiam, reménykedjete, majdan visszatértek még határaitok mögé, mert En visszavezetem foglyaitokat és megkönnyítök rajtatok.”

A látomásnak vége... A chászid felébredt... Megnyugodva tért vissza Cefasz városába, ahol megjelent az „Ari” elött, aki így szólt hozzá:

— Amint látom, nagy szerencsében részesültél, hogy megláttad a Sechina glóriáját. Ezáltal biztos lehetsz, hogy még 22 évig fogsz élni...

Igy is történt, a chászid valóban még 22 esztendőt élt boldogan...

Guttman József

Egy dús gazdag kereskedő egykor útra kelt, sok kincset vitt magával. Utján csak a rabszolgája kísérte. Hazájában egyetlen fia maradt, akit hön szeretett. Hosszú hónapokon keresztül utaztak országról-országra, míg azután a kereskedő egyszerre váratlanul súlyosan megbetegedett és élete végét érezte közeledni. Megírta végrendeletét, melyben vagyonának főörököseül rabszolgáját jelölte ki, azzal a feltétellel, hogy ő köteles az egész örökséggel hazamenni és a fiúnak megengedni, hogy az örökségből egyetlen tárgyat tetszése szerint magának válasszhasson.

A rabszolga hazatért, a fiút mélyen lesújtotta atyjának halála. A gyászhat letelte után eszmélt csak azután rá arra, hogy mitsem örökölt és semmiképp nem tudott bele nyugodni ezen őt ért kettős szerencsétlenségbe. Nem értette, miért játszotta őt ki az apja az örökségből. Kétségbeesésében egy bölcshez fordult

tanácsért, aki azután imigyen szólt hozzá:

— Édesapád az ő okos végrendelete által megmentette neked a teljes örökségedet! Ha ő téged jelölt volna ki örököseinek, akkor a hitlen rabszolga mindent elcsajátított volna magának. Ezért ő a rabszolgát jelölte ki örököseül, aki azután gyanútlanul hazahozta a kincseket és az apa meghagyta, hogy te kiválasztasz magadnak valamit az ő hagyatékból, te kiválasztod magad a rabszolgát és így minden a tiéd marad, mert „kol máh s'kónó eved kónó rabbaj — minden, amit a rabszolga szerez, a gazdájáé”. S mivel a rabszolga nem volt felszabadítva, tehát te örökölted őt és így a tied minden, amit ő elhozott...

Midras Kajhelesz beszéli el a köv. történetet: Egy gazdag kereskedő tengeri útra indult a fiával és nagyobb összeget vittek magukkal. A tengeri kalózok megneszelték a sok pénzt és összebeszéltek, hogy bedobják a kereskedőt a fiával a tengerbe és így megkaparintják a náruk levő vagyont. A kereskedő rájött a dolgra és mentési gondolata támadt. Megbeszélte fiával, hogy civakodás fog nekik színelni, sértésekkel és fenyegetésekkel. Így is történt és a fiú a színelte civakodás hevében szinte örvöngve huzta meg atyjának haját, amire az apa rákiáltott:

— Hallatlan magaviseletedért megfosztlak kincseidről...

És azon módra a tengerbe dobta az egészét.

A hajósok meglepetten tapasztalták a történeteket, ezután azonban elálltak gonosz tervüktől és békében hagyták őket. Amikor azután szerencsésen kikötöttek, jelentkeztek a Tanácsnál, ahol előadták az esetet, amire kárukat megtérítették.

Amidőn a gazdag kereskedőt megkérdezték, kitől tanulta ő ezt a nagy bölcseséget, azt felelte:

— Salamon királytól, aki Kajheleszben azt tanítja, hogy „ész l'haslich... v'ész l'najsz” arra is lehet idő, amikor el kell dobnia a kincset...

„Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat” hirdeti az Irás. Egyszer a köv. kérdést intézték egy gaonhoz:

— A Tóra a gólyát „chaszidó”-nak hívja, ami ájtatost jelent és szívet. Azért nevezik így, mert a gólya szereti az övéit. Ha ez igaz, akkor miért sorolja a Tóra a gólyát a tisztátalan állatok közé? A rabbi így felelt:

— Azért, mert csak az övéit szereti... Blum Sámuel (Kassa).

PARÓKA

különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolalások, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12
(Királyucca sarok)
Telefon: 1-310-79

A hetiszidra a Midras tükrében

„...R'u, kóró Hasém b'sém, B'czalél ben Uri ben Chür, l'matté J'hüdó... — és szólt Majse, Izrael fiaihoz, lássátok, névvel szólította az Örökkévaló B'czalét, Uri fiát, Chür fiát, Juda törzséből és elöltötte őt I'teni szellemmel, bölcseséggel, értelemmel és tudással.”

Ez a vers a Midras szerint összefügg Kajhelesz (7. 1.) szavaival: „Tajv sém misemen tajv — jobb a (jó) név, mint a drága olaj.” Mert milyen messzire terjed a drága olaj illata? A hálóteremből az étkezőig. A jó név azonban a világ egyik végétől a másikig hatol, ahogy Divré Hajómim könyve (I. 14., 17.) tanítja: „Dávid király neve bejárta az összes országokat.” Kajhelesz továbbá azt mondja: „Jobb az elhalálozás napja, mint a születés napja.” Miért? Mert azon a napon, amikor az ember a napvilágot megpillantja, nem tudják még, milyenek lesznek cselekedetei. Csak elhunyt után. R. Lévi erre a következő hasonlatot mondotta:

— Két hajó áll előttünk a kikötőben. Az egyik indul a nagy tengerre, a másik révbé jutott. És történt, hogy az emberek a kifutó hajónak örültek, a befutónak azonban nem. Amire egy értelmes ember megjegyezte, hogy megfordítva kellene lennie: nem kell örülni a hajónak, amely a kikötőből kimegy a nagy tengerbe, mert nem tudjuk, milyen viszon tagságokkal és viharokkal kell megküzdenie; ellenben örülni kellene a hajónak, amely kikötött, hisz róla már tudjuk, hogy sértetlenül ért célhoz. Ugy van az emberrel. Amikor születik, a halál felé indul, ha meghal, az élők sorába vonul. Ezért mondja tehát a bölcs Kajhelesz: „Jobb a halálnak napja, mint a születés nap és jobb egy jó név, mint a drága olaj.” Jobb Chananojo, Misoél és Azarjó neve, mint az a drága olaj, amellyel Nódov és Avihü föl lett kenve. Jobb! Mert az utóbbiak bementek áldozni és elégték, az előbbieket pedig tüzes kemenchébe jutottak és sértetlenül jöttek ki belőle...

„Hivtam B'czalét, Uri fiát, Chür fiát.” Miért említették itt Chür? Amikor az Egyiptomból kivonult nép egy része — mondja a Midras — az aranyborjút akarta elkészíteni, Chür feláldozta éle-

tét I'tennek, megakartá akadályozni a bálványimádást, amire a csöcselék föllázadt ellene és agyonütötte. I'ten azt mondotta erre: „En megfogom ezt hálalni Chürnek”. Erre a következő hasonlatot lehet alkalmazni:

— Egy király ellen föllázadtak a csapatai, amire a hadvezér elébük állt és szemükre vetette: „Hát a saját uratok, királyatok ellen akartok ti fellázadni?!” A lázongó katonának azonban nem sokat törődtek vele és megölték. Amikor a király ezt megtudta, azt mondotta: „Ha pénzt adott volna ki értem, nem kellett volna-e visszaadnom? És most, amikor az életét odaadta értem, mit tegyek érte? Összes gyermekeit vezéreké és parancsnokká fogom megtenni!” Így volt amikor Izrael megtévedt fiai az aranyborjút készítették. Hozzájuk lépett Chür és életét feláldozta I'tennek. Azért szólt I'ten hozzá: „Esküszöm, összes gyermekeidnek nagy nevet adok.” Ezért mondja a Tóra: „Nézzétek, szolgáltam B'czalét, Uri fiát, Chür fiát, Juda törzséből.”

Mire céloz Juda törzsének felemlítése? A Midras felel: Chür tudvalevőleg Mirjam fia volt, amint írva van Divré Hajómim I. 2. 19-ben: „Vajikach laj Kólév esz Efrasz, vatéled laj esz Chür — és Kólév nőül vette Efraszt (Mirjamot) és szülte neki Chürt.” De ugyanebből a családból származott Dávid király amint ezt találjuk Smüél I. 17. 12-ben „V'dóvid ben is efrázi haze, mibész lechem Jehüdó — és Dávid Efrasztól származott, Juda törzséből, Bész Lechem városából.” Mindezt kiérdemelte Mirjam

אֲרַמְתָּא נָשְׂרָא

Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrassy-út 43.
Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kívánatra diétás — konyha.

Referencia:
Bpesti orth. rabbiság

Micrájimbán, amikor anyjával Jajcheveddel meghiusította Faraó azon barbár rendeletének keresztülvitelét, hogy minden újszülött zsidó fiút a Nilusba kell dobni. Ott, Smajsz fejezetében azt mondja a Tóra, hogy I'ten „házkakat szerzett a szülészneknek”, akik a zsidó fiukat megmentették. Milyen házkakat kell érteni ezalatt? A kohanita és a királyi méltóság házait. Jajcheved és Mirjam volt a két szülész. Jajcheved kapta a főpapi méltóságot Aharajn fia személyében, a királyi méltóságot Majse fia révén, ahogy írva van: „Vajhi bijšürin melech — és lön (Majse) király Jesürben” és Mirjam kapta a bölcseséget, hogy töle származott B'czalél és Dóvid Hamelech. B'czalél, aki „épitette bölcseséggel, értelemmel és tudással” a Szentélyt a pusztában. — Eddig a Midras.

Megjegyzendő, hogy a Talmud Szajto traktátusának 12. lapján, amit Rasi is citál a Tórában, másképp variálja a „házkakra” vonatkozó magyarázatot. I'ten adományozta nekik — mondja a Talmud — a kohanita, levita és királyság házait. Kohaniták és leviták lettek Jajcheved fiai Aharajn és Majse; míg a királyság osztályrésze Mirjamnak jutott, mert töle származott Dávid király.

B'czalél tevékenysége bölcseséggel, értelemmel és tudással: alkotó munka volt, mint ahogy a világtérmet is ezzel a hárommal ment végbe, amint meg van írva Mislé 3. 19-ben: „Hasém b'chochmó jószad órecz, kajnéen somámj biszvünó, b'dataj l'hajmajsz nivkóü — I'ten bölcseséggel alapította a Földet, megalapította az eget értelemmel és az ő végtelen tudása szerint fakadtak fel a mélység vizei.” Ezt a hármat látjuk kifejezésre jutni a jeruzsálemi Szentély építésénél, amint ez írva van M'lóchim I. 7. 13-ban: „Salamon király elhozatta Chiro-mot, Cajr városából, aki telve volt bölcseséggel, értelemmel és tudással.” És ezzel készül el majdan a jövőendő Templom. Erre céloz a bölcs király Mislé 24. 3-ban: „B'chochmó jibóne bójisz üviszvünó jiszkajnon, üv'daasz chadórím jímol'ü, kol hajn jókor v'nóim — bölcsesség által épül fel a Ház, értelemmel szilárdul meg, tudás által telnek meg a kamrái, minden értékessel és széppel.”

MEGLEPŐ UJÍTÁS!

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony szélel készítve.

ELEGÁNS!

FIATALOS!

Tollhegyről...

Goga uralma alatt számos könnyű fajsúlyú zsidó akadt Romániában, aki kitérés által szeretett volna „kitérni” a keletlen zsidóellenes rendszabályok hatálya alól. Amint ezt annak idején jelentettük, nem engedték meg és kénytelen-kelletlen zsidók maradtak. — Ezt az anomáliát azért regisztráljuk most, mert amint utólag Szatmárról jelentik, a dolognak megfordítottját is megkísérelték. Amikor ugyanis Cuzákék meghozták a cseléd-törvényt, mely szerint zsidóknak tilos 10 éven aluli leányt alkalmazni, több magyar szolgáló leány jelentkezett, hogy átakarnak térni a zsidó vallásra. Természetesen Gogák bukása után ebből sem lett semmi, épúgy mint magából a cseléd-rendeletből.

*

A választójogi reform tárgyalásánál az egyik ellenzéki vezér azt állapította meg, hogy az állam, a társadalmi biztonság és konszolidáció szempontjából sokkal megbízhatóbb ember az írni-olvasni nem tudó gulyás vagy pásztor, mint a félművelt, az alsó intelligenciához tartozó ember. Ez bennünket, zsidókat nem lep meg. Tudjuk, hogy így van. A huszas évek terrorisztikus büntényeit is ilyen félművelt, pár középiskolai osztályt végzett egyének csinálták. De ez a kijelentés nagyon tanulságos számunkra, mert bizonyítja, milyen igaz van bölcsesünek, amikor azt mondják: „Laj hamidros hoikor elő hamaasze — nem az elmélet a fontos, hanem a cselekedet”. Azaz, nem az teszi az embert az állam szempontjából értékes és produktívá, ha pár osztályt jól-rosszul elvégzett, hanem az, hogy milyenek a cselekedetei, milyen az erkölcsi viselkedése, lelki habitusa. Ez a szempont másrészt is igen fontos számunkra. Hangoztatni kell állandóan, hogy például az a rabbi, aki csak négy polgári osztályt végzett, mert életét a szent tanulmányoknak szentelte, van olyan művelt, belsőleg, szellemileg és lelkileg van olyan kifinomodott, mint az ember, aki értelességi bizonyítványt mutat föl, de ami természetesen nem bizonyítja azt, hogy ő valóban érett. Nem a műveletlenség dicserete az tehát, hogyha azt állapítjuk meg, hogy a meggonnált, józan és szorgalmas paraszt értékesebb, mint az „ügynevezett” műveltség mázával bekent fél-

intelligens ember, hanem a tapasztalatból leszürt megállapítás.

Természetes, a törekvés csak az lehet, hogy mindenki szerezzen műveltséget és tudást, de ez a tudás csak akkor ér valamit, ha megfelel annak, amit erre vonatkozólag a talmud bölcsői megállapítottak. Felmerült a kérdés: mi ér többet, a tanultság vagy a jó cselekedet és arra az eredményre jutottak, hogy „gódajl talmud, semévi lidé maasze — az a tudás értékesebb, amely jó és erkölcsös cselekedeteket indít,” amely arra tanít, miképpen kell tisztességesen és az erkölcs-tan szabályai szerint élni.

*

Lázasan kutatnak a nyilas röpiratok terjesztői után, de ezek oly ügyesen csinálják, hogy nem lehet nyomukra jönni. Kuriózusként fog hatni azonban, hogy amint hírlik, egy esetben mégis eredményel járt a nyomozás: Nagykőrösön Weisz Ignác zsidó kocsmárosnál találtak 13 ilyen nyilas röpiratot, amely telve volt államfelforgató, társadalmat bontó tanokkal. Természetesen napnál is világosabb, hogy nem ő terjeszti ezeket az egyaránt államfelforgató és antiszemita, ocsmány főrmérvényeket, hanem valamelyik nyilas atyafi helyezte el azokat titokban a kocsmában, a tulajdonos diszkreditálására. Ezt kell most tehát kinyomozni! Az eset egyébként élénken felidézti emlékezetünkbe a középkori állapotokat, amikor ugyanis a zsidók házába csempésztek halott gyereket vagy templomi kegyszert, hogy bajba döntsék őket.

*

Egészen természetes, hogy orthodox hitközségekben az ifjúság részben jesivákban tanul, részben pedig Tiferesz Bachurim egyesületekben van beszervezve. Így van ez mindenütt széles ez országban, így van tehát Püspökladányban is. Ezt senki sem vonhatja kétségbe. — Éppen ezért ostromoztuk két hét előtt e helyen a Püspökladányban a zsidó ifjúság „egy része” által megtartott bált és leszögeztük álláspontunkat, hogy — bár ezen egész bizonyosan csakis neológ érzelmeik vettek részt — valósággal destruáló az ifjúság egy részének ilyenmő szereplése egy orthodox hitközségben. (Püspökladányban ugyanis csakis orthodox hitközség létezik, úgy hogy a vallás-

talanok is az orth. hitközség tagjai.) A bállal kapcsolatban levelet kaptunk a püspökladányi főrabbitól. A főtisztelendő úr teljes egészében magáévá teszi álláspontunkat és ilyen értelemben szónokolt is a szószékről a bál megtartása ellen, melyet azonban nem sikerült megakadályoznia, mivel azt egynéhány nem odaváló és csak ideiglenesen ott állásban levő fiatalember rendezte, amelyen azután természetesen csakis a vallásilag hozzájuk hasonlóak, főként idegenek, valamint más vallásúak jelentek meg. Megvalósult tehát a Tóra szava: „Kol ajrév l'minaj — minden holló a fajtájához” ...

*

Az igazoltatásokkal kapcsolatban — amint olvassuk — egy sátorlajaujhelyi hangoskodó nyilas korifeusról derültek ki kellemetlen dolgok. Őt is felszólították iratainak bemutatására és így került napvilágra, hogy önyilassága galíciai beszivárgott és szülei az általa annyira ostromozott „fajnak” voltak hitbuzgó tagjai.

Ador 7-re

Hitközségeink nagy részében Ador 7-ét Chevra-napnak avatták és Majse Rabbéni Jahrzeitja alkalmából a főtisztelendő rabbik emlékbeszédet tartanak Izrael megdicsőült nagyjairól. (Néhol az emlékbeszéd már Erev Rajs-chajdeskor lesz megtartva.) Az alanti, a mult év Ador óta összeállított névsort az elhalálozási sorrendben jegyeztük fel:

הַרְבֵּנִים הַנְּאֻנִים וְי"ע

- R. Jiczchok Eizik Adler, Szerednye,
R. Avrohom Chájim Dóvid Schreiber (Erecz Jiszroél-Nósz), Boryslav,
R. Sólem Szafrin, Komarno,
R. Chájim Elózor Spira Munkács,
R. Dóvid Menáchem Babad, Tarnópol,
R. Czvi Abrahamsohn, Sárbogárd,
R. Feivel Weisz (dájjon) Terebesfejérpatak,
R. Chájim Jehüdo Deutsch (dájjon) Makó,
R. Smüel Margolis Jofe Schlesinger Aranyosmarót,
R. Simajn Satin, Nagymegyér,
R. Chájim Czvi Reich, Oslány,
R. Szimchó Bünem Breuer, Tab.
R. Jiczchok Blum (dájjon) Berettyóujfalu

וכר כולם לברכה!

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 51

A következő napon R. Joselmann jelent meg a császár előtt, reszkette és félelemben állt az előszobában, mert hallotta, hogy a császár milyen szeszélyes.

Nyilt az ajtó és belépett R. Joselmann. A császár elébe ment, kezét nyújtott neki, majd így szólt hozzá:

— Kedves, jó Joselinem, igen sok szenvedésen mentem át, amióta legutóbb láttalak, az én feleségem, az a drága asszony ...

A császár szemei telve lettek könnyekkel.

— I'ten adta, I'ten vette, I'ten neve legyen áldott — szólt R. Joselmann.

„Amen”, mondta rá a császár és elfordította arcát, hogy könyeit letörölje.

— Nos, mi vezet téged hozzám, kedves Joselin?

— Felséged legutóbb kiadott szabadságlevelében meg erősíti a Zsigmond császár által a zsidóknak adott jogokat. Ebben a levélben benne van, hogy semmiféle oly vámot és adót nem szabad rájuk róni, amit a császári kamara nem engedett meg. Mindezek ellenére több tartományban bevezették a testi vámot és azokívül kényszerítik őket a sárga folt viselésére, amely a csöcseléknek mintegy felszólításul szolgál mindenféle heccek és kilengések rendezésére. Ezért kérem felségedet: szíveskedjék mindezt eltiltani! Az idevonatkozó adatokat bátor voltam emlékiratban összefoglalni, amelyet Felségednek átnyujtok.

A császár kézbe vette a memorandumot és átnézte.

— A ti sérelmeitek jogosak. Még ma intézkedem oly leirat elkészítéséről, amely ezeket a panaszokat orvosolja. Holnap megkaphatod a kancelláriában. — Öhajtasz még valamit?

— Felség, az a nagy kegy, amelyre érdemesített engem, ad nekem bátorságot, hogy olyan kérelmet terjesszek elébe, amelyet már visszautasítani méltóztatott. De bölcselnk mondják: „a földi királyság visszfénye a mennyei királyságnak” és a Szentírásban azt olvassuk, hogy Ábrahám I'tenhez imádkozott Szodoma megmentéséért még akkor is, amikor Szodoma népének elpusztítása már el lett határozva. Én is merészkedem tehát, hogy egy kéréssel forduljak Felségedhez és én is mondhatom, mint az ösatya, hogy csak por és hamu vagyok és mégis merészkedem Felséged kegyelmét kérni — nápolyi testvéreimért.

Alig mondta ki a szót R. Joselmann, már meg is bánta. A császár felugrott és úgy kiabált, mint ahogy ezt R. Joselmann húsz év óta sohasem tapasztalta nála.

— Mit merészkedel? Téged is akasztassalak föl, mintahogy a másikat felakasztatom?

A császár örvongve szaladt a szobában ide-oda, a köszvény ugyanis hirtelen elhatalmasodott rajta és egészen a fejébe szállt.

Erre R. Joselmann a földre vetette magát és azt mondotta: — Császári felség, végtelen sajnálom, hogy fájdalmat okoztam. Hajlandó vagyok életemet odaadni, hogyha ez felségednek a kívánsága.

Fájdalma csökkenésével a császár erőt vett magán, hirtelenül kegyesen ránézett R. Joselmannra, akihez így szólt:

— Kelj föl, bocsáss meg, hogy olyan heves voltam veled szemben, de a fájdalom, amely hirtelen ellepett, eszembe juttatta, hogy én is csak nyomorult teremtes vagyok a Mindenható kezében és ezért nem szabad nekem embertársammal szemben kegyetlennek lennem, különösen nem olyan emberrel szemben, amilyen te vagy. Húsz év óta ismerlek. Kevés oly becsületes és szerény

ember van környezetemben, mint te. A többi, alázatosságot színlel, de ki lehet érezni büszkeségüket és meg sértett hiúságukat. En ezért szívesen megteszek mindent. De ami a nápolyi dolgot illeti, azt nem tudom telje síteni. Egyszer életemnek komoly órájában elhatároztam, hogy birodalmamban helyre állítom a vallás egységét, amennyiben ez lehetséges. Így például a németországi zsidókra vonatkozólag kötve vagyok azzal az ígérettel, amit egyszer adtam neked, amikor császárrá választottak. Spanyolországban és Hollandiában nem laknak zsidók. A többi tartományaimat, amelyben zsidók laknak, átengedtem Ferdinand fivéremnek, maradna tehát a nápolyi királyság. Ott úgy is kevesen laknak. Vándoroljanak ki, vigyék magukkal vagyonukat. Ebben az ügyben ne kérlelj engem tovább. Elégedj meg azzal, amit a német zsidóknak engedélyezek.

A császár intett kezével, R. Joselmann esdeklő pilantást vetett rá, de nem szólt semmit, meghajolt és ment.

Erre a császár visszahívta: — Van valami a szíveden?

— Felséges uram, gondolok arra a szerencsétlenre, aki Felséged haragját földidzte arcátlanásával.

— Ja, te arra a Romanora gondolsz, akit halálra ítéltél? Megkegyelmezek neki, de még ma hagyja el a várost.

Majd szólt a kihallgatáson jelenlevő tisztviselőnek, hogy szerkesszen parancsot arról, hogy Romano kegyelmet kapott, de kitiltják a császár összes tartományaiból.

— Na, most már meg vagy elégedve?

— R. Joselmann meghajította magát és mondta: *Megelégedve?* Hogyan lennék megelégedve, amikor testvéreim Nápolyban száműzetésbe lesznek kergetve, oda dobva a nyomornak, betegségnek és a halálnak.

— Ti zsidók, nyakas nép vagytok ...

— Igen, felség, nyakasok a jóban, nyakasok hűségben I'tenünkért, de hűségben császáruknak!

V. Károly mosolygott, intett kezével és vége volt az audienciának.

Másnap megkapta a kancelláriában a kért okiratot, amely az összes fejedelmeknek és tartományi uralkodóknak megtiltja, hogy külön vámot szedjenek. Az okiratot lemásoltatta és szétküldte az összes kerületek vezetőihez.

Tizennégy napig kellett Regensburgban várakoznia, amíg ezt elérte és azután hazaindult Rossheimba, ott fia R. Jákajv leányának menyegzőjére készült.

Amikor az előkészületek már megtörténtek, hirnökök szomorú hírt hoztak: A *Weissenburg* melletti erdőben egy halott gyermeket találtak, a holttest már feloszlásnak indult. Egyszerre elkezdtek mondani, hogy a szomszédos *Treuchtingen* helységben lakó zsidók ölték meg. A terület uralkodó grófja, *Ulrich von Pappenheim* összefogdosta az összes zsidókat, feleségeiket és gyermekeiket és bebörtönöztette őket. Attól lehetett félni, hogy halálnak néznek elébe. R. Joselmann elhatározta, hogy rögtön útnak indul. Hozzátartozói elakarták halasztani unokája esküvőjét, de ő nem egyezett abba bele, hanem megáldotta őket, búcsút vett tőlük és kérte őket, hogy imádkozzanak érte.

Legelőször Regensburgba ment. Ott megtudta, hogy a császár Olaszországba vonult, hogy onnan vezessen hadjáratot a tengeri rablók ellen, kik a Földközi tengert bizonytalanná teszik. Németország minden uralkodója és számottevő főura is elhagyta már a várost és így nem marad más hátra, minthogy Pappenheimba menjen, ahol az uralkodó gróf székel. Gyönyörű vadregényes környezetben állott a vár, ahol gróf Wolfgang Pappenheim, Ulrichnak nagybátyja, a családnak szeniorja székel. Ő előtte jelent meg R. Joselmann.

— Legkegyelmesebb uram! Unokaöccse, Ulrich gróf.. (Folyt. köv.)

PURIMRA NE OKOZZON GONDOT
magának feleslegesen, adja le rendeléseit és címeit!
Torták, kindlik és különlegességek
legszebb kivitelben.

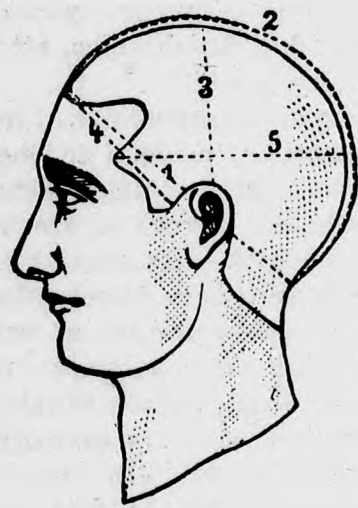
WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült,
és süteménygyára, Budapest, VII,
Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

**Ötven
pengős ár
garantálja
az
elsőrangu
munkát
és kivitel,
I^a I^a anyagot**

**Állandó nagymennyiségű
modellek készenlétben**

Mértékvételi utasítás:

1. Köröskörül a fej körül
 2. homloktól nyakszirtig
 3. fültől-fülig a hajnövéskeret mentén
 4. fültől-fülig a fejen át
- centiméterekben kifejezve.

Kivánatra hajminta és divatlap portómentesen.
Meg nem felelőt kicserélek.

FRITSCH WENCEL HAJMŰVÉSZETI MŰTERME
BUDAPEST, DOROTTYA U. 1.
TELEFON: 181-449

GERBEAUD PALOTA

HIREK NAPTÁR

Sabbosz Skólim, Vajakhél, Ador I. 25.
— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyujtas (Bpest) : 5.10
שנה kimenetele .. : 6.10

Csütörtök-péntek: Rajs-chajdes Ador II.

Sabbosz P'küde, Ador II. 2. (Hafszókó)
Gyertyagyujtas 5.20, szombat kim. 6.20,

**Tisztelettel felkérjük mélyen
tisztelt előfizetőinket, akiknek elő-
fizetésük lejárt, sziveskedjenek azt
postafordultával megújítani, hogy
a lap szétküldésében ne álljon be
fennakadás.**

— Sabbosz Skólim: Smitoh-szombat.
Az országos orth. rabbibizottság rendelkezése értelmében a mostani szombaton az ország összes orth. hitközségeiben a Tóra elé járulók ajánljának fel adományt a Szentföldön ezidén Smitoh-évet tartó vallásos hittestvéreink javára.

— Az Országos Magyar Zsidó Muzeum emancipációs kiállítása. 1937. december 28-án volt 70 esztendeje annak, hogy a magyarországi zsidóság emancipációját kimondó 1867. XII. tc. életbelépett. Ebből az alkalomból az Országos Magyar Zsidó Muzeum kiállítást rendez, amely a magyarországi zsidóság emancipációjának egész történetét bemutatja. A hatalmas anyagot nemcsak a zsidó muzeum saját gyűjteményéből merítették, hanem jelentékeny részben az Országos Levéltár, a Nemzeti Muzeum és parlamenti muzeum tárgyaiból. A kiállítás felöleli az 1790—92. országgyűlésen hozott zsidótörvénytől kezdve a mult század parlamenti vitáit, az egykori sajtót, a történeti szerepet betöltő férfiak portréit és az egész miliót, amelyből az emancipáció nagy történeti gondolata megindult. A kiállítás március 6-án fog megnyílni.

— A Pesti Chevra Kadisa március 2.-án, szerdán délután ½5 órakor a Rombach utcai zsinagógában alapítási ünnepélyt rendez.
— A „Chinuch Neorim” egylet (VII., Kertész-u. 37.) néhai dr. Österreicher Ferenc főorvos emlékére f. hó 27.-én vasárnap d. u. ½6 órai kezdettel gyász-ünnepélyt rendez.

A karcuság filka
EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)
füzőszalon, Dohány-u. 39.
Telefon: 140—264.

Barchesz, Kindli
legjobb minőségben Engländernél,
Karpfenstein-u. 1.
Fiók: Népszínház-u. 22. Tel.: 130-924
Szombaton zárva.

— R. Jiczchok Blum berettyóújfalusi dájon z. c. l. Lapzárta után vett rövid értesülésünk beszámol az újfalusi dájon elhunytáról. A megdicsőült méltó fia volt a nagyhirű R. Amrom néhai újfalusi gaonnak. 78 éves kort ért el. Blum Ben ción jelenlegi újfalusi főrabbi bátyját gyászolja a Boldogultban, akit a templomban végzett hakofo-szertartás után számos heszped elhangzása mellett helyeztek örök nyugalomra. A szapdonok mind kiemelték mély vallásosságát, nagy tudását és szeretetteljes lényét, melyet végtelen szerénység ékesített. — תענית

— R. Dóvid Schreiber z. c. l. sírkö-
avatása. A bensőséges kegyelet jegyében folyt le kedden a régi budapesti orth. temetőben R. Avrohom Chájim Dóvid Schreiber a gaon, kitünő darsan, a nagy koncepciójú zsidó közéleti férfiú, a galicai szentföldi Kajjel-nósi maczévójának felállítása. Jelen volt Sussmann és Steif rabbi, a hitközség és Chevra előjárósága, a fővárosi és vidéki tisztelők nagy tábora. Óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök recitálta a M'nicho N'chajno-
imát az egész közönséggel. Ezután a megdicsőültnek veje Ullmann István nagyváradi hitk. elnök markáns vonásokkal rajzolta meg az örökletbe költözött férfiú értékes és nemes egyéniségét, majd Schreiber Mózes egri rabbi kifejezést adott annak a veszteségérzetnek, amelyet a R. Dóvid kiváló kvalitásaira való megemlékezés kiváltott mindenütt, ahol élvezhették szellemének ragyogását és nemes működésének eredményeit. Preisz Mózes főkantór K'él mólé rachim-jával végződött a kegyeletes aktus.

— Rabbiválasztás. A szlovenszkói Jolsva orth. hitközsége Klein Arnold rabbit, a néhai gálszécsi főrabbi fiát nagy szótöbbséggel főrabbijává választotta. — Amint lapunkból is ismeretes, a rabbiszék körül hosszú időn keresztül nagy machlajko dult, mely most a jelek után itélve örvendetesen befejezést nyert. — A fiatal főrabbi a főt. balkányi főrabbi veje.

— A bpesti orth. leányegyletben (Kertész-u. 32., II.) f. hó 26.-án szombaton d. u. ½4-kor Schäffer Rózsi tart előadást. — Az egyesület ifjusági csoportjában ½3 órakor Trebitsch Aurélia és Teichmann Magda adnak elő.

Tegeyen próbarendelést és Ön is állandó vevője lesz
EISLER TESTVÉREK váci orth. כשר
füstölthús és kolbászaru üzemének
mert nagyon olcsó árakon elsőrendű árut kap. 5 kg-os csomagot az országba bárhova franko szállítunk. Kérjen árjegyzéket.

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista
Speciális kivitel! **VII.DOB-UTCA 27** Speciális kivitel!
Elegáns paróka fejhez simuló hártavagony széllel,
csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

— Halálozás. Sulyos csapás érte Strasser Salamon debreceni főrabbit, legidősebb fiának: Strasser Márk z. l. debreceni fakereskedőnek elhunytával. A 48 éves korában kidölt kiváló talmidchó-
chom elhalálása súlyos vesztesége a debreceni orthodoxiának. Mult pénteken lefolyt temetésén megjelent a hitközség színe-java. A hakofo-szertartás elvégzése után a mélyen süjtött debreceni főrabbi bucsuzott szeretett fiától megrendítő szavakkal. Mindenki együttérezte az ősz főrabbi fájalmát és vele zokogott az egész gyülekezet. Utána Rosenberg Farkas rabbi esetelte megható szavakkal Strasser Márk példás erényeit. — תענית

Az ausztriai helyzet

Schuschnigg kancellár vasárnap fogadta a bécsi hitközség küldöttségét, amelyet Friedmann Dezső dr., hitk. elnök és Oppenheim kormánytanácsos vezetett. A küldöttség a kancellár hívására jelent meg előtte. Schuschnigg kancellár biztosította a küldöttség tagjait, hogy semmiféle változás nem történik Ausztriában a zsidókérdésre nézve. Ezért tehát a zsidóságnak nincs oka a nyugtalanságra.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronkint 1 P)
Würzberger Olga és Schwarz Sándor Sevlus jegyesek.

Mittelmann Sárika Debrecen (Tarpa), Klein Lajos Hajduböszörmény jegyesek.
Altmann Irénke Cséce, Sussmann Dávid Ujpest házasságot kötöttek.

Klein Regina Fertőszentmiklós-Sopron, Lichtenstädter József B.-szemes jegyesek.

Katz Lea az erdéli főrabbi leánya és Lichtenstein Jakab, lechnitzi főrabbi fia házasságot kötöttek.

Rosner László (Sajókaza), Binét Rafael (Dunaföldvár), Wieder Jenő (Gyöngyös) volt gábjainak eljegyzéseik alkalmából szívélyesen gratulálunk. A paksi jeviva vezetősége.

Brillánsékszerek olcsón, elsőrendű aranyárú, órák, nagy választékban.
Streicher Béla, VI., Teréz-kört 31. Telefon 310-879. Szombaton zárva.

Menyasszonyi imakönyvek: Moskovits Adolfnál, Debrecen, Pásti-utca 2.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárúk legmegfizetőbb vétel és eladási forrása **GESTETTNER IMRE**, Ujpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2—945—60. Ékszertőzsdetag.

BPESTI ORTH. HITK. RABBISÁGA

Értesítjük híveinket, hogy a f. hó 2-án kibocsátott hirdetményeinken felsorolt baromfikereskedők, az orth. kóser baromfi árusításához szükséges hitközségi jogosítványt f. hó 20-tól (vasárnap) kezdve újból megszerezték, minek folytán fenti időtől kezdve ezen kereskedők üzleteit — kaszusz ellenőrző boltjegyjeinkkel ellátva — ismét felügyeletünk alá helyeztük. Tájékoztatás céljából alant felsoroljuk a felügyeletünk alatt álló orth. kóser baromfikereskedőket:

Áron Ignác, Szigetvári-u. 1.
Ausch Vilmos, Klauzál-tér 2.
Bernstein Salamon, Dob-u. 39.
Binét Manó, Almásy-tér 17.
Büchler Andor, Klauzál-u. 18.
Deutsch Hermanné, Akácfa-u. 64.
Donáth és Berkovits, Dob-u. 33.
Farkas Mózesné, Wesselényi-u. 13.
Fenáké Jónás, Dob-utca 28.
Fesztinger Hersch, Dob-utca 37.
Fesztinger Hermann, Kazinczy-u. 35.
Fischler Gyula, Klauzál-tér 14.
Gecovits Salamoné, Kertész-u. 41.
Gecovits Salamoné, Andrassy-út 64.
Glück Bernát, Magdoina-u. 42.
Günsberger M.-né, Hunyad-téri csarnok.
Günsz Vilmos, Csengery-u. 8.
Jungreis Gyula, Népszínház-u. 45.
Katz és Günsz, Vasvári Pál-u. 1.
Klein Ábrahám, Péterffy Sándor-u. 37.
Klein I. Izsák, Dob-utca 18.
Klein Vilmosné, Kun-utca 12.
Kratz Juda, Teleki-téri bódé.
Löffler Edéné, Rottenbiller-u. 64.-66.
Mandel Eliás, Garay-tér 17.
Mandel Ignác, Visegrádi-u. 8.
Mandel Ignác, Visegrádi-u. 19.
Roth Ábrahám, Gr. Zichy Jenő-u. 24.
Scheer Ferenc, Wesselényi-u. 23.
Teller Adolf, Rombach-u. 3.
Teller Sarolta, Kazár-u. 4-6.
Weisz Klára, Margit-körut 7.
Weisz Salamon, Zsitvay Leó-u. 24.
Wullach Kálmán, Lujza-u. 4.
Zwiebel Seligné, Népszínház-u. 59.

A Budapesti Aut. Orth. Izs. Hitközség rabbisága.

Füstölt libamell

orth. kóser P 2.80, combbal P 2.50
chόμεcz-zsir P 2.40, Sel peszach-zsir
P 2.70, Liba-szalámi 3 P
(Öt kg. vételnél frankó)

Heisz Zoltán, Debrecen, Simonffy-u. 5

Legszebb
slachmónes

a szép zsidó könyv

GONDOS SÁNDOR
zsidó könyvüzletében
Budapest, VI., Andrassy-út 53 .sz.

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERESZK

Budapest, Király utca 28.

Telefon 125-084

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. —

Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás.

Szombat- és ünnepnap zárva.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is.

DISZKRÉT házasságközvetítő jobb családokban: Kornfeld Dávid irodája, VII. Kazinczy-u. 54. (Válaszbélyeg.)

FÉRJHEZMENNE csinos, házias huszonhat éves urilány négyezerrel, bu-torral, kelengyével: egzisztenciával bíró „szombattartó uriember”-hez.

ÓNALLÓAN főző, gyermekszertő há-zavezetőnőt keres: Rosenfeld József fa-kereskedő, Győr.

JÓL FŐZŐ válásos mindenek szakács-nét keresek elsejére, négy felnőtt tag-ból álló családhoz. Jó bánásmód bizto-sítva. Berkovits Ferencné, Miskolc, Széchenyi-u. 48.

FIATAL üvegező képkeretkészítő, az üveg-, porcellán- és zománckereskedés-ben jártas, állást keres. Wipternitz Lipót, Szikszó, Horthy-út 1.

Jelígés hirdetések feladójának címét diszkrécióban tartjuk.

BIZALMI állásba elhelyezhetnék bőchert teljes ellátással, némi fizetéssel. Eset-leg kitanulhatna pékmesterséget és naponta gemőret is tanulhat. Stein fő-rabbi, Diósgyőr.

A BPESTI TIF. BACH. felkéri a vidéki T.-B.-ket, hogy a rövidesen megjelenő Szináj c. folyóirat ügyében hozzájuk intézett körlevélre postafordultával vá-laszoljanak!

KERESEK jobb zsidó perfekt szakácsnőt kis orth.-családhoz, hol családtagnak tekintenek. Szobalány van. Cím válasz-lappal „Miskolc” jelige alatt.

FŐVÁROSI gyár egyedárusítója vidé-ken, elvenne 20—22 éves leányt 10—15 ezerrel. „Válásos, szombattartó” jel-i-gére a kiadóba.

BENŐSÜLNE jobbmódú vallásos csa-ládba 30 éves intelligens vidéki fiatal-ember. Ingatlan-örökséggel rendelke-zik. „Szigorúan vallásos” jelige.

KÖNYÖRÜLETES hittestvérek segít-senek ki egy beteg, éhező családot! Cím: Krämer Mór. VIII. Tömő-u. 36.

12 ÉVE fennálló élelmiszerüzletemet óriási vevőkörrel havi 600 P tiszta jö-vedelemmel nyugalombavonulás miatt berendezéssel együtt 2500 P-ért sürgő-sen eladom. Töke szükségtelen. „Hacz-lóchó” jelige.

Középeurópai egyedárusítás elsőrendű

ארוה יוד. משנית, הישיב וכו'
ארוה יוד. משנית, הישיב וכו'

erős bőrkötésben. Ugyancsak minden-féle használt sz'fórim állandóan raktá-ron. Moskovits Adolf, Debrecen, Pásti-utca 2. (Ugyanott hajnagykereskedés és kész parókák, viszonteladók is.)

NŐSÜLNE jobb családból, Palesztiná-ból látogatóba hazajött jömegejének ő orth. fiatalember, megfelelő hozomány-nyal. „Szentföldi jövő” jelige.

FIATAL hölgyfodrásznő, a szakma min-den ágában teljesen jártas, március 1-re állást keres. Cím: Keller Mór, Salgótarján.

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

SZOLID igényű, jól érettségizett, néme-tet, franciát és gépirást tudó fiatal-ember állást keres. Cím: Albert Mik-lós, Balassagyarmat.

KÉTABLAKOS különbejárátú uccai szoba, butorozva, vagy üresen, fűrdő-szobahasználattal két személy részére azonnalra kiadó. Esetleg elsőrendű orth. kóser ellátással együtt. Kazin-czy-u. 6/a. II. em, 18.

OLCSÓN szállít, svábbogár és ruszlibo-gár elleni irtószert kipróbált minőség-ben: Bláu Dávid, Fehérgyarmat.

Nyiltér*

Ó V Á S .

Tudomásomra jutott, hogy különféle ürügy alatt nevében pénzügyítést esz-közölnek. — Tekintve, hogy senkinek semmi néven nevezhető megbízást gyűj-tésre nem adtam, kérem ezen személye-ket közönséges csalóknak tekinteni.

Lichtenstein K. főrabbi, Balkány.

* Az ezen rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

A Pesti Chevra Kadisa

Izs. Szentegylet március hó 2-án, szerdán d. u. 1/5 órakor a Rombach-utcai zsinagógában Jom-Kippur ko-taun itentisztelettel kapcsolatosan

alapítási ünnepélyt

rendez, melyre tagjait ezuton meg-hívja.

A PESTI CHEVRA KADISA
ELŐLJÁRÓSÁGA

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készült hullámosít-tott hajból; javítást, ondolást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,

Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-86.

אללנעטיינע יידישע צייטונג

ג'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót לייפל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Aminiszterelnök és a hercegprimás szava

Az egész ország felfigyelt a győri beszédre, amelyet Darányi miniszter-einök tartott. Bejelentette, hogy egy milliárd pengőt kér az országtól külön-féle beruházásokra, szociális intézkedé-sekre és első sorban a honvédelem ki-épitésére. Szükségesnek tartotta, hogy a különféle szélsőséges izgatások ellen leghatározottabban kikeljen és ezzel kapcsolatban a zsidókérdésről is szó-lott. Nagy beszédjének erre vonatkozó részlete a következőképpen hangzik:

— Ezeknek a mozgalmaknak egyik fő terepén a zsidókérdés. Én azt hi-szem, egészen felesleges volna elméleti vitát folytatni afelett, hogy helyes, vagy nem helyes-e a zsidókérdésről beszélni. Zsidókérdés van. S ez egyike elintézet-len közéleti problémáinknak. Ha pedig elintézetlen, annak csak tervszerű és törvényes rendezését tartom lehetséges-nek. A kérdés lényegét abban látom, hogy az ország határára belül élő zsidó-ság különleges diszpozíciójánál és hely-zeténél fogva, de részben a magyar fajta közömbössége miatt is, aránytala-nul nagy szerepet játszik a gazdasági élet bizonyos ágazataiban. Aránytalan az elhelyezkedés abból a szempontból is, hogy tulnyomórészen az ország vá-rosaiban, elsősorban a fővárosban él. A zsidóság aránytalanul nagy számban helyezkedett el azokban a foglalkozási ágakban, amelyekben a kereseti lehetősé-g könnyebb és kedvezőbb. A zsidó-ságnak a fővárosban való tömörülése pedig természetesen kifejezésre jutott ennek a városnak kulturális és gazda-sági életében és ez a megnyilvánulás a magyarság élettörekvéseivel nem min-dig áll harmoniában.

— Az ellentét, amely ebből az adott helyzetből kifejlődik, akadályozza a nemzeti erő teljes összefogását és állandó izgató momentum az ország közéletében. A kérdés törvényes és terv-szerű rendezésének tehát alapfeltétele, hogy igazságos helyzetet teremtsünk.

Igaz, hogy még húsz évvel ezelőtt nem így gondolkoztunk volna erről a beszéd-ről! De megváltozott a világ, megvál-toztak az emberek, sőt valahogy meg-változott a biblia ismert elbeszélése:

— A bölcs király elé járul a két szembenálló asszony és hozzák az élő csecsemőt és a bölcs király fölismeri az ál-anyát azon, hogy beleegyeznek a cse-csemő kettészelésébe, amikor mondja: „se az anyám, se a tiéd ne legyen.”

Igazságos helyzetet, amely az emített szociális aránytalanságokat helyre hozza, vagy kiküszöböli és a zsidóság befolyását a nemzeti élet kulturális és más területein illő mértékre csökkenti. Egy ilyen rendezés, amely az ipar, ke-reskedelem és hitelélet területén, a gaz-dasági élet vállalkozásaiban a keres-tény társadalmat az őt megillető előfel-tételekhez tudja juttatni, magának a zsidóságnak is érdekét szolgálja, mert lényegesen enyhíteni alkalmas az anti-szemizmust és ezzel a szélsőséges, tü-relmetlen mozgalmak terjedését.

Ne vitakozzunk ezeknek a kijelenté-seknek igazságáról és ne boncoljuk az egyes állításokat. Első sorban azért, mert lényegében véve a miniszterelnök ezt már régebben Szegeden is kifejtette, másodszor azért, mert igaz ugyan, hogy könnyen meglehetne cáfolni azokat, de a legjobb cáfolattal sem visszük előre az ügyet, hisz a mai idők megtanítottak bennünket arra, hogy a hatalommal szemben az igazság szava legfőljebb fellebbezés lehet egy jobb jövőndő vagy a történelem felé. E helyett ne egyes kijelentéseiben, hanem az összefüggés-ben és atmoszférájában tekintsük a beszédet és akkor azt kell mondanunk, hogy a konszolidáció, a jövő kiépitése, a társadalom békéje ügyét szolgálja és így csak azt kívánhatjuk, hogy a kibon-takozó program valóságga legyen a haza üdvére és az ország lakosságának boldogítására.

Igaz, hogy még húsz évvel ezelőtt nem így gondolkoztunk volna erről a beszéd-ről! De megváltozott a világ, megvál-toztak az emberek, sőt valahogy meg-változott a biblia ismert elbeszélése:

— A bölcs király elé járul a két szembenálló asszony és hozzák az élő csecsemőt és a bölcs király fölismeri az ál-anyát azon, hogy beleegyeznek a cse-csemő kettészelésébe, amikor mondja: „se az anyám, se a tiéd ne legyen.”

Most két irányzat küzd a birtoklásért, egyfelől ott áll a jobboldali szélsőség, másfelől állítólag a másik túlzás leske-lődik és ily viszonyok közepette csak az lehet a legbölcsebb politika: sem az egyiké, sem a másiké ne legyen az or-szág. És megvalósult a nagyon tanul-ságos ismert kis jelenet a cárral és az őt megvendéglő zsidó kocsmárossal. A cár rangrejtve betért a kocmába, a zsidó ember kitünően kiszolgálta és ami-akor a cár fölfedte inkognitóját, a kocs-máros semmit nem akart elfogadni, csak hosszas unszolásra kijelentette, hogy azt a kegyet kéri, hogy konkuren-se iparengedélyét vonják meg. Mi is úgy vagyunk. Már nem kérünk önma-gunknak semmit, csak azt érezzük, ha a bomlasztó, ránk nézve lealázó, a kor-mánykörökkel színleges barátságot tartó, állítólagos magas összekötteté-seire hivatkozó agitáció és izgatás meg-szűnik, akkor az ország boldogulása nagy lépéssel előrehalad. A demagógia féktelenségének megszüntetését igéri a kormányelnök. Ez a fő! Ennek a ked-véért mindent le kell nyelnünk és min-denen túl kell lennünk magunkat, még annak az árán is örvendünk a minisz-terelnök határozott kijelentésének, ha bizonyos foku deklarációt láthatunk benne, amikor úgy beszél a zsidóságról, mintha az ország többi lakosságától különböző, heterogén elem lenne, mintha 1738-at írónak. De — hangsúlyozzuk: a nagy összefüggéseket kell nézni és nem egyes kicsinyességeken, szépséghelyeken megakadni. Már pedig a miniszterelnök megfelelő határozottsággal lépett föl azok ellen a „történelmileg műveletlen, magyarságukban megbízhatatlan, poli-tikailag éretlen elemek” ellen, amelyek az alkotmányosság eszméje ellen lázad-nak, ködös parancsuralmi célokat és nem egyszer idegen hatalmi érdekeket szolgálnak. „Egyéni fantáziák veszedel-mes játékára” nem lehet fölépíteni egy ország kormányzását, annál inkább résen kell lennünk ezen a téren is, mert